

בס"ד. י"א ניסן, ה'תשל"ב

(הנחה בלתי מוגה)

ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר פגעיאל בן עכרן וגו'¹, ואיתא במדרש² כל השבטים לשם גאולתן של ישראל ולשם שבחן נקראו שמותם, ואשר נקרא שמו לשם גאולתן של ישראל כמה דתימא³ ואשרו אתכם כל הגוים כי תהיו אתם ארץ חפץ אמר ה' צבאות, ולשם שבחן כמה דתימא⁴ אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו, אין אישורן של ישראל אלא על שבחרו בהקב"ה להיות להם לאלקים⁵, והקב"ה בחר בהם להיות לו לעם סגולה⁶, ולפיכך כשבא נשיא אשר להקריב, הקריב קרבנו ע"ש הבחירה שבחר הקב"ה בישראל מכל האומות כו'. וממשיך במדרש, שענין זה (שהקריב קרבנו ע"ש הבחירה שבחר הקב"ה בישראל) מרומז בפרטי קרבנו של אשר, שלכך הקריב קרבנו קצרת כסף וכו' שלשים ומאה משקלה, אלו ע' בני נח וששים מלכות, שאמר שלמה⁷ ששים המה מלכות (היינו, שמספרם של אוה"ע, שעליהם נאמר ואשרו אתכם כל הגוים, עולה ק"ל). מזרק אחד כסף אלו ישראל שהפריש הקב"ה מהם, כמה דתימא⁸ כי יעקב בחר לו י"ה וכו'. שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה, שלאומות ולישראל כו' רצה הקב"ה ליתן תורתו, שנאמר⁹ ויאמר ה' מסיני בא וגו'. כף אחת, מכולם לא בחר הקב"ה אלא בישראל, שנאמר¹⁰ אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה כו'. ולמה בחר בהם הקב"ה, שכל האומות פסלו את התורה ולא רצו לקבלה ואלו רצו ובחרו בהקב"ה ובתורתו, שהיא ה' ספרים כנגד ה' אצבעות שבכף, וקבלו י' הדברות בסיני, הוי כף אחת עשרה זהב. מהו מלאה קטורת, שכולם אמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע¹¹, קבלו עליהם ת"ת והמעשה. [ויש להוסיף (במאמר המוסגר) שקטורת שייכת למצוות,

(5) ראה תבוא כו, יז.
 (6) פ' ראה יד, ב.
 (7) שה"ש ו, ח.
 (8) תהלים קלה, ד.
 (9) ברכה לג, ב.
 (10) שה"ש שם, ט.
 (11) משפטים כד, ז.

(1) נשא ז, עב ואילך. — מאמר זה הוא המשך למאמר שלפניו ד"ה בעשור לחודש דש"פ צו, שבת הגדול, יו"ד ניסן (לעיל ע' קצה ואילך).
 (2) במדב"ר פי"ד, יו"ד.
 (3) מלאכי ג, יב.
 (4) תהלים קמד, טו.

כי גימטריא של קטרת תרי"ג מצוות, ובלבד שתחליף קו"ף בדל"ת בחילופי אותיות א"ת ב"ש¹². ונוסף לזה, קטורת הוא מלשון קשר, כדאיתא במדרש¹³ על הפסוק¹⁴ ושמה קטורה שנקראת קטורה ע"ש שקשרה פתחה כו', וזהו גם ענין המצוות, מלשון צותא וחיבור¹⁵, שעל ידם נעשה הקישור, הצותא וחיבור, בין ישראל להקב"ה. פר אחד בן בקר וגו', שלשה מיני עולה אלו למה כנגד ג' כתרים שנתן הקב"ה לישראל על זאת, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות¹⁶ וכו'. שעיר עזים וגו' כנגד שם טוב¹⁶ הוא המעשה כו', לפי שהמעשה הוא מכפר על האדם וכו'. אילים חמשה עתודים חמשה כבשים בני שנה חמשה כו' עולה חשבונם ט"ו, כנגד התורה, שהוא חמשה ספרים ועשרת הדברות שקבלו שנכתבו על שתי לוחות חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה. ומסיים במדרש שם, זה קרבן פגעיאל וגו', כיון שראה הקב"ה שהקריב על הסדר הזה התחיל מקלס את קרבנו זה קרבן פגעיאל בן עכרן.

ועפ"ז מובן, שהבחירה דישראל בהקב"ה מתבטאת ובאה לידי גילוי בלימוד התורה וקיום המצוות, ובחירת הקב"ה בישראל מתבטאת ובאה לידי גילוי בזה שנתן להם את תורתו (ועד שנתנה להם באופן של כתר, ג' הכתרים, והכתר שם טוב שעולה על גביהן¹⁶). והיינו, שכללות ענין התומ"צ פועל את ענין הבחירה, יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב גו'¹⁷, ובאופן שנעשה ואשרו אתכם כל הגוים, שכל באי עולם מאשרים ומחזקים ומשבחים את בני", שענינם הוא תורה ומצוותי", כולל גם הכפרה על כל הענינים הדורשים כפרה ותיקון (שזהו"ע שעיר עזים אחד לחטאת), שכללותם הוא החסרון במילואו של עולם (כמארז"ל¹⁸ עולם על מילואו נברא, אלא שאח"כ נחסר בזה¹⁹) שנשלם ע"י עבודתם של ישראל.

(ב) **ויובן** כללות הענין בזה בהמשך להאמור לעיל במאמר הקודם²⁰ בענין ירידת והתלבשות נפש האלקית בנפש הבהמית ע"י נפש השכלית שהיא הממוצע שביניהם²¹. דהנה, ירידת הנשמה למטה היא

12 פרש"י עה"פ נשא שם, יד —
 13 ב"ר פס"א, ד. הובא בפרש"י עה"פ
 14 חיי שרה כה, א.
 15 חיי שרה שם.
 16 לקו"ת בחוקותי מה, ג. ובכ"מ.
 17 ראה אבות פ"ד מ"ג.
 18 תהלים מז, ה.
 19 ראה ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג.
 20 ראה ב"ר שם פי"ב, ו.
 21 ד"ה בעשור לחודש (שבהערה 1).
 22 בכלל הבא לקמן — ראה ד"ה חביבין ישראל תרע"ו (סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' קז ואילך).

מאיגרא רמה לבירא עמיקתא²². שהרי הנשמה מצד עצמה, נפש האלקית, מקומה באיגרא רמה, כפי שאומר כאו"א מישראל (בנוגע לנשמה שלו) נשמה שנתת בי טהורה היא, היינו, שעוד לפני שבראתה יצרתה נפחתה, ישנה מציאותה של הנשמה, והיא במעמד ומצב דטהורה היא, ועד שאפילו המעמד ומצב דנפחתה בי, הוא באופן שאתה נפחתה בי, וכמ"ש כ"ק אדמו"ר הזקן בתניא²³ בפירוש הכתוב²⁴ ויפח באפיו נשמת חיים, מאן דנפח מתוכי נפח, פי' מתוכיותו ופנימיותו, ומוסיף לבאר באגה"ת²⁵ דפשט הכתוב מ"ש ויפח הוא להורות לנו כמו שעד"מ כשהאדם נופח לאיזה מקום אם יש איזה דבר חוצץ ומפסיק בינתיים אין הבל הנופח עולה ומגיע כלל לאותו מקום, ככה ממש אם יש דבר חוצץ ומפסיק בין גוף האדם לבחינת הבל העליון. והיינו, שכיון שויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חי³³, הרי מוכח שהמשכתה וירידתה למטה להתלבש בגוף הוא שלא בבחי' הפסק ממקורה, ואדרבה, אתה נפחתה בי, היינו, שמהתוכיות והפנימיות דאתה, נמשך בכאו"א מישראל, ללא ממוצע, שלכן, נפשו האלקית של כאו"א מישראל היא חלק אלקה ממעל²⁶, ויתירה מזה (כפי שמוסיף ומדגיש בזה אדה"ז²⁴) חלק אלקה ממעל מחש. ועד להמבואר בתורת אדמו"ר הזקן²⁷ הידועה בפירוש מארז"ל²⁸ דע מה למעלה ממך, שכאו"א מישראל צריך לידע שכל הענינים שלמעלה הם תלויים "ממך", במעשה האדם והנהגתו למטה, כי, הנשמה היא חלק אלוקה ממעל ממש, וידועה תורת הבעש"ט (בשם ר' סעדי' גאון)²⁹ שהעצם כשאתה תופס במקצתו (בחלקו) אתה תופס בכולו, והיינו, שע"י החלק אלוקה ממעל ממש אתה תופס בכולו, ולכן, כל מה שלמעלה הוא ממך.

ומזה מובן גודל ירידת הנשמה לבירא עמיקתא, להתלבש (בגוף ו) נפש הבהמית, שטבעה להיפך ממש מטבעה של נפש האלקית (כפי שהוא גם לאחר התלבשותה בנה"ב), כי, נפש האלקית היא בבחינת רוח האדם העולה היא למעלה³⁰, רוח האדם דייקא, אתם קרויין אדם³¹, ע"ש

23. אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' שג. הועתק ב"היום יום" יג אייר.

28 (אבות פ"ב מ"א).

29 (כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סימן

קטז. וש"נ.

30 (ע"פ קהלת ג, כא.

31 יבמות סא, א.

22 לשון הש"ס — חגיגה ה, ב.

23 רפ"ב.

24 בראשית ב, ז.

25 פ"ה.

26 איוב לא, ב.

27 ספר השיחות תש"ג ע' 12. תש"ד ע'

אדמה לעליון, להאדם שעל הכסא (כמ"ש השל"ה³²), ולכן עולה היא למעלה, היינו, שכל התענוג והרצון, המוחין והמדות וכן הלבושים של נפש האלקית מצד עצמה, עולים למעלה, וכמבואר בתניא³³ המשל מאור הנר שמתנענע תמיד למעלה בטבעו, מפני שאור האש חפץ בטבע ליפרד מהפתילה ולידבק בשרשו כו', אף שע"ז יתבטל אורו כו', וכך נשמת האדם חפצה וחשקה בטבעה [ומזה מובן שכן הוא בכל הכחות שלה] ליפרד ולצאת מן הגוף ולידבק בשרשה ומקורה כו', שזהו"ע שהיא העולה למעלה. ואעפ"כ, יורדת היא לבירא עמיקתא להתלבש בנפש הבהמית שעלי' נאמר³¹ רוח הבהמה היורדת היא למטה, שכל ענינה מצד עצמה הוא ענינים של מטה, ענינים של גשם, ועד שע"י הגשם נעשית הירידה לענינים של חומר. והיינו, שתמורת זה שהאלקים עשה את האדם ישר³⁴, היינו, שבריאת האדם אפילו מצד שם אלקים [ל"ב פעמים נזכר שם אלקים במעשה בראשית³⁵] היא באופן דישר, שפירושו בלי ממוצע (כנ"ל), שמזה מובן עד כמה קשור הוא עם זה שעשאו, ועד שכל מה שלמעלה הוא ממך, להיותו חלק אלקה ממעל ממש, שעל ידו אתה תופס בכולו (כנ"ל) — מתקשר הוא עם נפש הבהמית היורדת למטה.

ולכן כדי שנפש האלקית תוכל לירד ולהתלבש בנפש הבהמית, בהכרח להיות ממוצע המחבר ביניהם, שזהו ענינה של נפש השכלית, כמבואר בלקו"ת בחוקותי³⁶ שבחי' נפש השכלית הוא המחבר הצורה והחומר שהוא נפש האלקית עם נפש הבהמית. והענין בזה³⁷, שענינו של ממוצע שיש בו הן מהעליון והן מהתחתון, וכמו המתורגמן שהי' בזמן הש"ס, שיש לו שייכות הן להתנא או האמורא שאומר ההלכה או השמעתיא, והן להתלמידים שצריך לתרגם ולהסביר להם באופן שיתקבל בשכלם. ועד"ז הוא גם בנפש השכלית שהיא הממוצע בין נפש האלקית לנפש הבהמית. דהנה, נפש הבהמית היא — כשמה — כמו בהמה שעיקרה מדות, שלכן אנו רואים שהמדות הם בתוקף בבהמות וחיות יותר מבאדם, משא"כ השכל, אף שמצינו במארוז"ל³⁸ שועל פקח שבחיות, ועד"ז מ"ש³⁹ ידע שור קנהו וחמור אבוס בעליו, הרי, שכל זה אינו אלא

(37) ראה בארוכה ד"ה פנים בפנים תרני"ט (סה"מ תרני"ט ע' קצ ואילך). המשך תרס"ו ע' קב-ג.

(38) ברכות סא, ב.

(39) ישע"י א, ג.

(32) ג, ב, כ, ב. שא, ב. ובכ"מ.

(33) רפי"ט.

(34) קהלת ז, כט.

(35) תקו"ז תי"ב. ובכ"מ.

(36) מז, ג.

שכל הנקנה (כמבואר במפרשי התנ"ך וחוקרי ישראל⁴⁰), שהוא בשביל המדות, שיוכלו למלאות תאותם באכילה ושתי' וכל עניניהם, ואין זה ענין השכל כמו שהוא מצד עצמו. ולמעלה ממנה היא נפש השכלית שענינה שכל, שלכן יכולה להיות ממוצע בין נפש האלקית העולה למעלה לנפש הבהמית שיורדת למטה, שעל ידה תוכל נפש האלקית להסביר לנפש הבהמית עד שיתחיל להיות מונח אצלה (בא' איר וועט זיך אָנהויבן אָפגלייגן) ענין אלקי, ובמילא גם הנהגה ע"פ תורת אלקים, תורת הוי', וקיום מצוות הוי'.

ג) **וביאור** הענין כיצד יש בכחה של נפש השכלית להיות ממוצע שעל ידה תוכל נפש האלקית להסביר לנפש הבהמית ענין אלקי, דהנה, מבואר בקבלה⁴¹ שנפש השכלית נקראת בשם צלם שבאדם, והוא בחי' לבוש החשמל, שלמעלה בעולם האצילות הוא לבוש שמבחי' חיצונית נה"י דאימא (בינה), והוא מבחי' רפ"ח ניצוצות דתהו שנפלו בשבירת הכלים ונתבררו באצילות, ומזה נמשך ג"כ לבוש לנשמת אדם הראשון בגן עדן. אך ע"י חטא עץ הדעת [ששרשו מיעוט הלכנה, ולפניו השבירה דעולם התהו, כמבואר בקבלה⁴²] שנעשה ירידה בכל עניני האדם, אזי נעשה ירידה גם בלבוש דצלם וחשמל (שנמשך מהלבוש דחיצונית בינה שבאצילות) שנפל למטה (בדוגמת רפ"ח ניצוצות דתהו שנפלו למטה) ונעשה כעין החשמל, שזהו"ע קליפת נוגה⁴³, שהיא הממוצע⁴⁴ בין הקדושה (העולה היא למעלה) לג' קליפות הטמאות לגמרי (היורדת היא למטה), היינו, שכאשר מתחברת לקדושה, הרי היא נכללת בקדושה ונעשית טוב, וכאשר היא בתנועה הפכית, נעשית גם היא במעמד הפכי (כמבואר בתניא⁴⁵). וטעם הדבר, לפי שהיתה תחילה בשרשה ומקורה בבחי' צלם וחשמל שבבינה דאצילות (מרפ"ח ניצוצים דתהו שנתבררו באצילות) ולאח"כ נפלה למטה, ולכן, יכולה להיות בב' אופנים, באופן של ירידה למטה כו', או באופן של עלי' והתכללות לקדושה, כמו בהיותה בשרשה בעולם האצילות, ועד לשרשה בעולם התהו (קודם השבירה).

42) ראה ג"כ ד"ה על כן יאמרו המשלים תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א קצב, א ואילך).

43) ראה מאורי אור מערכת ח אות יב. הובא בד"ה חביבין שם.

44) תניא פ"ז.

40) ראה רד"ק עה"פ. סה"מ ה'ש"ת ע' 72. ע' 96.

41) בלקו"ת שם מצייין לעץ חיים שער כה פ"א. והוא בעץ חיים דפוס שקלאו תק"ס. ובדפוסים שלפנינו: שער כו פ"א.

והנה כוונת הירידה דבחי' הצלם שבאדם (נפש השכלית) ע"י חטא עה"ד, היא, כדי להיות תיקון הצלם (ועי"ז גם ברור הגוף ונפש הבהמית), שעיי"ז נשלמת הכוונה דבריאת עולם התווה ושבירתו (בונה על מנת לסתור) בשביל בנין עולם התיקון (סותר על מנת לבנות)⁴⁵, ששם הוא השרש דבחי' צלם כנ"ל. ותיקון הצלם נעשה ע"י התורה ומצוותי' (כמבואר בתו"א בלשון אדמו"ר נ"ע בעצמו⁴⁶, ובביאור כ"ק אדמו"ר הצ"צ בלשון אדמו"ר נ"ע הנ"ל⁴⁷). וסדר העבודה בזה, שבאמצעות נפש השכלית מסבירה נפש האלקית לנפש הבהמית את יוקר התורה ויוקר המצוות, ואופן ההסברה הוא לפי ערכה של נפש הבהמית, כהפס"ד⁴⁸ לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אפילו שלא לשמה וכו', וכפי שמאריך הרמב"ם בהל' תשובה⁴⁹ (ובארוכה יותר בפירוש המשניות שלו פ' חלק⁵⁰) שהתחלת העבודה היא שלא לשמה, ומבאר בזה כל סדר השתלשלות המדרגות בזה עד שבאים לתכלית העבודה לשמה, כהבטחת חז"ל שמתוך שלא לשמה בא לשמה, אף שזהו דבר קשה עד מאד, ששייך לחכמים דוקא. וזהו גם סדר העבודה עם נפש הבהמית, שנפש האלקית מתלבשת בנפש השכלית להסביר לנפש הבהמית ולפעול עלי' קיום התומ"צ שלא לשמה, וסוכ"ס באה ללימוד התורה וקיום המצוות לשמה, ועד שביכולת נפש האלקית המתלבשת בנפש השכלית להסביר לנפש הבהמית ענין העבודה לשמה בתכלית השלימות, היינו, לא רק מצד נחת רוח דהנברא, אלא גם מצד נחת רוח דהבורא, כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר מוהר"ש בארוכה בהמשך וככה⁵¹, שאמרו חז"ל⁵² יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז, וביחד עם זה אמרו⁵² יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי, מצד תענוג הנברא, גדול הקורת רוח שבעוה"ב מכל חיי העוה"ז, אבל ישנו תענוג נעלה יותר, תענוג הבורא בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז, כמ"ש⁵³ ריח ניחוח לה', ואיתא בספרי⁵⁴ נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני, שתענוג

לאדה"ז פ"ד ה"ג.

(49) פרק י.

(50) ד"ה וכת חמישית.

(51) תרל"ז — פי"ב ואילך.

(52) אבות פ"ד מיי"ז.

(53) ויקרא א, ט. פינחס כח, ח.

(54) הובא בפרש"י עה"פ פינחס שם.

וכ"ה גם בתו"כ הובא בפרש"י עה"פ ויקרא שם.

(45) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג

ח"ב ע' תשכח. אדמו"ר האמצעי דברים ח"ב ע' תקפב ואילך. סה"מ תרס"ג ע' נג ואילך. היש"ת ע' סה. ובכ"מ.

(46) חיי שרה טז, ג ואילך.

(47) נדפס בהוספות לתו"א (טז, ג [קמ, ב]

ואילך).

(48) פסחים נ, ב. וש"נ. רמב"ם הל' ת"ת

פ"ג ה"ה. טושו"ע יו"ד סרמ"ו ס"כ. הל' ת"ת

זה, להיותו תענוג בורא, ה"ה שלא בערך למעלה יותר מתענוג נברא, שזהו הקורת רוח שבעוה"ב.

ויש להוסיף, שההכשרה העלוליות והיכולת על זה (שנפש האלקית, ע"י נפש השכלית, תוכל להסביר כהנ"ל לנפש הבהמית), הוא, מצד ענין האמונה. והענין בזה, דהנה אמרו רז"ל⁵⁵ בא חבוקק והעמידן על אחת שנאמר⁵⁶ וצדיק באמונתו יחי'. וענין האמונה ישנו בכאו"א מישראל, שהרי כל ישראל הם מאמינים בני מאמינים⁵⁷, ועז"נ וצדיק באמונתו יחי', דקאי על כאו"א מישראל, ועמך כולם צדיקים⁵⁸, שע"י האמונה בא סו"ס לקיום כל תרי"ג מצוות, כמ"ש המהרש"א⁵⁹ בפירוש העמידן על אחת (שהיא האמונה), שכל המצוות נכללים באמונה, והיינו, שע"י האמונה באים לקיום כל תרי"ג מצוות. וכמו ביצי"מ, שבזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים⁶⁰, פעלה האמונה גם במעשה בפועל, כמ"ש⁶¹ זכרתי לך חסד נעוריך כו' לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, היינו, שהאמונה הפשוטה באה בפועל, לעזוב את טוב הארץ תאכלו⁶² שבארץ מצרים, וללכת במדבר בארץ לא זרועה, כמבואר בארוכה בדרושי חג הפסח בשער האמונה לכ"ק אדמו"ר האמצעי⁶³. ומצד זה שנקודת האמונה ישנה בכאו"א מישראל אפילו מצד נפש הבהמית שלו, יכולה נפש האלקית לפעול על נפש הבהמית (ע"י נפש השכלית) הענין דלימוד התורה וקיום המצוות, ועד שכל ג' הלבושים (מחשבה דיבור ומעשה) שלה יהיו ממולאים בתורה ומצוות⁶⁴, להיות ולאום מלאום יאמץ⁶⁵, ועד שנתמלאה ירושלים מחורבנה של צור⁶⁶, שענין זה נעשה ע"י קיום התומ"צ באופן של יגיעה דוקא, שזהו כלל בכל עניני קדושה שצריכים להיות באופן של יגיעה דוקא (דלא כהנהגה דלעו"ז, שעז"נ⁶⁷ אשר נאכל במצרים חנם), כמ"ש⁶⁸ כל עצמותי תאמרנה, וכדאיתא בעירובין⁶⁹ אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך משתמרת, שזהו"ע היגיעה בלימוד התורה, ועד"ז בנוגע

(64) ראה תניא פ"ט י"ד, א).	(55) מכות כד, א.
(65) לשון הכתוב — תולדות כה, כג.	(56) חבוקק ב, ד.
וראה מגילה ו, סע"א. תניא שם.	(57) שבת צז, א.
(66) ראה מגילה שם.	(58) ישעי' ס, כא.
(67) בהעלותך יא, ה. ולהעיר מספרי	(59) בחדא"ג — למכות שם.
ופרש"י עה"פ. זח"ג קח, א. וראה זח"ב קכח,	(60) מכילתא עה"פ בשלח יד, לא.
א. וראה סידור (עם דא"ח) נו, ד ואילך.	(61) ירמ' ב, ב.
אוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' תקסו ואילך.	(62) ע"פ לשון הכתוב ישעי' א, יט. וראה
(68) תהלים לה, יו"ד.	(63) יגש מה, יח.
(69) נד, רע"א.	(64) בהקדמה — ב, א ואילך.

לקיום המצוות, כמ"ש⁷⁰ לעבדה ולשמרה, ופי' התרגום⁷¹ שלעבדה קאי על רמ"ח מ"ע ולשמרה קאי על שס"ה מל"ת, שקיום המצוות צ"ל באופן של עבודה ויגיעה, לעבדה דייקא, שעיי"ז דוקא נעשה בירור הגוף ונפש הבהמית.

ד) **והנה** עיי"ז שנפש האלקית (באמצעות נפש השכלית) פועלת בנפש הבהמית, נעשה עליו גם בנפש האלקית עצמה. והענין בזה, דאף שנפש האלקית היא חלק אלוהי ממעל ממש, מ"מ, ידוע ששורש הנשמה הוא מבחי' הכלים, שזהו מה שנש"י מושרשים באותיות התורה, כמ"ש הרמ"ע מפאנו⁷² שישראל ר"ת יש ששים ריבוא אותיות לתורה, כנגד ששים ריבוא בני"ו שהם כללות עם ישראל, שכל אחד מישראל יש לו אות בתורה⁷³, אותיות דייקא, שזהו"ע הכלים. ולכן, ביטול הנשמה הוא ג"כ בדוגמת ביטול הכלים. אמנם, עיי"ז שהנשמה יורדת למטה ומבררת את הגוף ונה"ב, ניתוסף אצלה המעלה דביטול האורות.

וביאור הענין, דהנה, נתבאר לעיל²⁰ כללות החילוק שבין ביטול האורות לביטול הכלים⁷⁴, שביטול הכלים הוא ע"ד הביטול דחכם שאינו מדבר לפני מי שגדול ממנו בחכמה⁷⁵, שאין זה באופן שמתבטל ממציאיותו לגמרי (ער ווערט אינגאנצן אויס מציאות) עד שישנו רק החכם שגדול ממנו כו', שהרי אדרבה, ביטולו שאינו מדבר לפני מי שגדול ממנו בחכמה, הוא, מפני שידוע את יוקר ענין החכמה, ובמילא יודע גם את יוקר החכמה שבו, אלא שדיעה זו (דיוקר ענין החכמה) גופא פועלת אצלו ענין של ביטול לגבי מי שגדול ממנו בחכמה. ואף שגם ביטול זה הוא ביטול אמיתי, מ"מ, אין זה ביטול במציאות, באופן שאין עוד⁷⁶, אין עוד מלבדו⁷⁷. משא"כ ביטול האורות הוא באופן של אין ואפס (ביטול במציאות). ובפרטיות יותר, אורות השייכים לכלים, כיון שיש בהם המדידה וההגבלה דכלים, אזי הביטול שלהם הוא רק בבחינת אין,

73) מג"ע שם. וראה סה"מ תרפ"ט ע' 69.
 וש"נ. תש"ו ע' 46. תש"ט ע' 41 (השני).
 74) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב ח"א ע' תקסז.
 75) אבות פ"ה מ"ז.
 76) ואתחנן ד, לט.
 77) שם, לה. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 202 הערה 86.

70) בראשית ב, טו.
 71) תיב"ע עה"פ. וראה ילקוט ראובני עה"פ. זח"א כז, א. ח"ב קסה, ב. וראה תקר"ז תכ"א (סב, סע"א).
 72) ראה מאמר הנפש לרמ"ע מפאנו ח"ג פ"ה"ו. וראה מגלה עמוקות אופן קפו. סה"מ תרח"ץ ע' רטז. וראה נצוצי זהר לזהר חדש ע"ד, ד (במילואים — קכו, ב ואילך).

שזהו הביטול דבחי' החכמה, כי, גם אור החכמה יש לו כלי [דאף שבערך לשאר הספירות (שלמטה ממנה) נקראת החכמה אור בלי כלי⁷⁸, מ"מ, בערך עצמה יש לה גם כלי], ולכן הביטול דחכמה נקרא רק בשם אין. ולמעלה מזה הוא הביטול הנקרא בשם אפס, שזהו הביטול דבחי' הכתר, שהוא למעלה מסדר השתלשלות לגמרי.

והנה כיון שנפש האלקית שרשה מבחי' הכלים (שזהו שיש לה אות בתורה, כנ"ל), הרי הביטול שלה הוא באופן שיש בזה המדידה וההגבלה דכלים. ולכן, עבודתה מצד עצמה היא באופן דבכל לבבך ובכל נפשך⁷⁹ בלבד, היינו, שכל הכחות פנימיים שבנפשו (הן הכחות דנפש האלקית והן הכחות דנפש הבהמית) ממולאים באהבת ה' (כמ"ש⁷⁹ ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך, בשני יצירי⁸⁰), אבל כל זה הוא עדיין במדידה והגבלה, ע"ד ביטול הכלים. אמנם, כאשר העבודה היא בכל מדה ומדה שהוא מודד לך⁷⁹, היינו, אפילו במדה הפכית, שענין זה נעשה ע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא, היפך טבעו דוקא, אזי מגיע להדרגא דבכל מאדך⁸⁰, למעלה ממדידה והגבלה⁸¹. ועי"ז נפעל גם בנפש האלקית שיהי' אצלה הביטול שלמעלה מביטול הכלים, למעלה מביטול האורות המתלבשים בכלים, ואפילו למעלה מביטול האורות כפי שהם מצד עצמם (למעלה מהתלבשות בכלים).

והענין בזה, דהנה, ביטול האורות כפי שהם מצד עצמם, הוא, הביטול דעולם התווהו דקדושה (קודם השבירה), דכיון שהאורות הם מרובים והכלים הם מועטים, לכן הביטול הוא באופן של רצוא (כמבואר בארוכה בהמשך אחרי מות תרמ"ט⁸²), למעלה ממדידה והגבלה. אמנם, האורות דתווהו אינם שייכים לכלים כלל, ובודאי שאינם יכולים לבוא בהתלבשות בכלים. ומצד זה יש מעלה בעולם התיקון שיש בו כלים מרובים, היינו, שהאורות באים בהתלבשות בכלים, אבל לאידך, הרי האורות דתיקון הם מועטים. אך ע"י מעשינו ועבודתינו במשך שיתא אלפי שנין דהוי עלמא⁸³, ובפרט בזמן הגלות⁸⁴, נעשה בירור וזיכוך הגוף

78 לקו"ת מטות פז, סע"ד. אוה"ת וארא ע' קנ. ובכ"מ.

79 ואתחנן ו, ה.

80 ברכות נד, א (במשנה). ספרי (הובא

בפרש"י) עה"פ שם.

81 ראה תו"א מקץ לט, ג. ובכ"מ.

82 י"ל בקונטרס בפ"ע קה"ת תשכ"ב

(ולאח"ז בסה"מ תרמ"ט ע' רלג ואילך). וראה

גם ד"ה וידבר גו' אחרי מות די"א ניסן

תשכ"ב (נדפס לעיל ע' נג ואילך).

83 ר"ה לא, א. וש"נ.

84 תניא רפ"ז.

ונפש הבהמית וחלקו בעולם⁸⁵, באופן שהכלי נעשה מזוכך ומבורר כל כך עד שיש ביכלתו להכיל גם אורות מרובים, אורות דתוהו. והענין בזה, שכללות העבודה היא בהניצוצות דתהו שנפלו למטה, שבהם עובד עבודתו באופן של אתכפיא, ועד שמבחי' אתכפיא בא לבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למתקא⁸⁶, היינו, שהעבודה היא להעלות הניצוצות דתוהו לשרשם ומקורם בעולם התוהו, ועד שפועלים המשכת האורות מרובים דתוהו באופן של התלבשות בכלים מרובים דתיקון, ע"י העלי' לבחי' שלמעלה מתוהו ותיקון גם יחד (ששם היתה כוונת בנין התוהו ע"מ לסתור וסותר ע"מ לבנות כו' (כנ"ל ס"ג)), כמבואר בקבלה⁸⁷ שהשבירה דתוהו ונפילת הניצוצות למטה הו"ע שם ב"ן שנפל למטה, אף ששרשו בשם ס"ג, ועולם התיקון הו"ע שם מ"ה, שעז"נ⁸⁸ מה שמו ומה שם בנו, מ"ה דייקא, שענינו ביטול, וע"י העבודה למטה נעשה בירור והעלאת שם ב"ן לשרשו ומקורו בשם ס"ג, ועד שנעשית העלי' לשם ע"ב שלמעלה משם מ"ה וס"ג, שע"ז נעשה החיבור דתוהו ותיקון, שהאורות מרובים דתהו יומשכו ויתלכשו בכלים מרובים דתיקון.

(ה) **והנה** כללות העבודה דתיקון הצלם (נפש השכלית, שעל ידה יכולה נפש האלקית לברר את הגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם, שע"ז נעשה גם בנפש האלקית עילוי גדול יותר, כנ"ל בארוכה) נעשית במשך כל שנות חיי האדם, כמ"ש⁸⁹ ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, שניתנו לאדם כדי לפעול הענין דשתה עונותינו לנגדך עלומנו למאור פניך (כמ"ש לפנ"ז⁹⁰), כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע במאמרו⁹¹, דמ"ש עונותינו אין הכוונה עון ממש ר"ל, רק בחי' עיוות ועיקום כו', והיינו, שאין זה כמו שהאלקים עשה את האדם ישר (כנ"ל ס"ב), וצריך לפעול בעונותינו שיהיו לנגדך, לנגד הקב"ה, היינו, בבחי' הקדושה. ועד"ז עלומנו, שהו"ע ההעלם והסתר⁹², ועד להתוקף דההעלם והסתר, שזהו גם הפירוש דעלומנו מלשון עלם⁹³, שמורה על התוקף, וצריך לפעול בעלומנו להיות למאור פניך, שיתהפכו

89) תהלים צ, יו"ד. — בהבא לקמן ראה

גם ד"ה בעשור לחודש הנ"ל שבהערה 1.

90) שם, ח.

91) ד"ה חביבין ישראל תרע"ו שבהערה

21 (סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' קט).

92) ראה ראב"ע ומצו"צ עה"פ.

93) פרש"י עה"פ.

85) ראה תניא שם (מו, ב).

86) זח"א ד, א, הובא בתניא פ"י (טו),

סע"א).

87) ראה עץ חיים שער מ סוף דרוש ד.

שער ה ספ"א. שער יו"ד ספ"ג.

88) משלי ל, ד. וראה לקו"ת אמור לח,

ריש ע"ב. ובכ"מ.

לקדושה. וענין זה נעשה ע"י ימי שנותינו בהם (מלשון בהמה) שבעים שנה, דקאי על בירור כל פרטי המדות דנפש הבהמית, שעיקרה מדות (כנ"ל ס"ב), שבע מדות כמו שהם בשלימותם שכל אחת כלולה מעשר, שזהו המספר דשבעים שנה. ולאח"ז בא לעבודה נעלית יותר, שעז"נ ואם בגבורות (מלשון התגברות) שמונים שנה, שניתוסף גם ספירת הבינה⁹⁴, שלמעלה משבעת ימי הבנין (שמונה)⁹⁵, וכשכל א' כלול מעשר, נעשה שמונים⁹⁶. ועד שמגיע להשלימות דבן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם, היינו, שבהיותו למטה נשמה בגוף, ה"ה במעמד ומצב שמבטל את העולם, ההעלם וההסתר כו'. וענינו באותיות הקבלה, כמבואר בכתבי האריז"ל (בשער מאמרי רז"ל⁹⁷, שהוא מהשמונה שערים⁹⁸) דקאי על בחי' זעיר אנפין כפי שבא להשלימות דגדלות שעולה לבחי' אריך, שאז נקרא בשם זקן, וזקנו לבן, כבן ע', או כבן פ' שנה, שזהו שאריך זקנו לבן כעמר נקי⁹⁹, ודיקנא דאריך חוורא¹⁰⁰, ועד לתכלית הגדלות והעלי' דז"א, שזהו"ע דבן מאה כו' ועבר מן העולם. ודוגמתו בעבודתו של איש ישראל, שבהיותו למטה ה"ה בדוגמת בחי' ז"א דלמעלה, שיש לו לבוש דצלם הנ"ל, שצריך לתקנו ע"י עבודתו במשך ימי חייו, שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה, ועד להשלימות דבן מאה, שבהם נעשה התיקון והשלימות דבחי' הצלם¹⁰¹.

וענין זה נעשה אצל כאו"א מישראל ע"י משה רבינו, כפי שמסיים¹⁰² ויהי נועם ה' אלקינו עלינו וגו', שזוהי ברכת משה לכאו"א מישראל שתשרה שכינה במעשה ידיכם (כמבואר בפרש"י על התורה¹⁰³ ממאמרי רז"ל¹⁰⁴), ובא בהמשך למ"ש¹⁰⁵ תפלה למשה, דהנה, ענינו של

סידור תורה אור (קה"ת תשמ"ז) רמג, ג.
 99) ראה דניאל ז, ט.
 100) ראה חז"ג קל, סע"ב.
 101) ראה גם אוה"ת לתהלים (יהל אור) ע' קמט. סה"מ תרס"ג ע' יז.
 102) תהלים שם, יז.
 103) פרשתנו (שמיני) ט, כג. וכ"ה גם בפרש"י עה"פ פקודי לט, מג.
 104) תו"כ עה"פ שמיני שם. סדר עולם רבה פ"ו. יל"ש עה"פ שמיני שם (רמז תקכ). תנחומא פקודי יא (עה"פ פקודי שם). יל"ש עה"פ פקודי שם (רמז תיח).
 105) תהלים שם, א.

94) ראה ד"ה ימי שנותינו בהוספות לאוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' תשמב. ספר הערכים-חב"ד ערך אותיות התורה — חי"ת ס"ב סק"ב בתחלתו. וש"נ.
 95) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. ובארוכה — ד"ה ויהי ביום השמיני תרע"ח, תש"ד ותש"ה.
 96) ראה ספר הערכים שם אות פ"א ס"ב סק"א. וש"נ.
 97) לאבות ספ"ה. ועד"ז בפע"ח שער חג השבועות פ"א. נתבאר באוה"ת חוקת ע' תתיו.
 98) ראה הגהות אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע לסידור — סידור עם דא"ח שיט, ג.

משה שכולל בעצמו את כל נשמות ישראל, שלכן אמר¹⁰⁶ שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב. וזהו גם מה שמשה קיבל תורה מסיני¹⁰⁷ בשביל כלל ישראל ובשביל כאו"א מישראל. וכמבואר בארוכה בתניא¹⁰⁸ בביאור מארוז¹⁰⁹ על הפסוק¹¹⁰ ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה גו', אטו יראה מילתא זוטרתה היא, אין, לגבי משה מילתא זוטרתה היא, שמצד בחי' משה שבכאו"א מישראל נעשה אצלו ענין היראה מילתא זוטרתה. וזהו גם שבכחו של משה נעשה אצל כאו"א מישראל שלימות העבודה דשבעים שנה, שמונים שנה, ועד לבן מאה, שבהם נעשה התיקון והשלימות דבחי' הצלם, שעל ידו פועלת נפש האלקית בירור וזיכוך הגוף ונפש הבהמית, ועי"ז מגעת לשלימות העבודה דבכל מאדך, בלי גבול (למעלה מעבודת הנשמה מצד עצמה, שעבודתה במדידה והגבלה, לפי שרשה מבחי' הכלים שהם במדידה והגבלה, כנ"ל ס"ד).

(ו) **ויש** לקשר זה עם תורת הרב המגיד¹¹¹ על הפסוק¹¹² עשה לך שתי חצוצרות כסף, דחצוצרות הוא מלשון חצאי צורות, דקאי על איש ישראל למטה, ואדם העליון שלמעלה, שהם שתי חצאי צורות, ועי"י חיבורם יחד נעשה צורה שלימה. ומבאר, שאדם הוא חצי צורה שהוא רק ד"ם, ואל"ף לבדו כביכול ג"כ אינו צורה שלימה, אמנם כשיתדבק יחד נעשה צורה שלימה. ויש לבאר ענין זה בנוגע לאיש ישראל גופא, שזה שאדם הוא רק ד"ם, קאי על נפש הבהמית שבחלל השמאלי שבלב שהוא מלא דם¹¹³, שזהו"ע רוח הבהמה היורדת למטה, ולשם ירדה נפש האלקית (ע"ד מ"ש בתורת הה"מ הנ"ל שהקב"ה עשה כמה צמצומים כו'), כדי לברר ולזכך את נפש הבהמית, להעלות ולחבר הד"ם עם האל"ף, אלופו של עולם, שע"י נעשה (משתי חצאי צורות, ד"ם, וא') דבר השלם, אדם, ועד שתמורת היותו אדם ע"ש עפר מן האדמה¹¹⁴, נעשה אדם מלשון אדמה לעליון (כנ"ל ס"ב). וענין זה נעשה ע"י העבודה

ובארוכה — המשך תער"ב ח"ב פשפ"ד ואילך (ע' תשצ ואילך).

(112) בהעלותך יו"ד, ב.

(113) תניא רפ"ט.

(114) בראשית ב, ז. וראה ב"ר פי"ז, ד.

ד"ה ביום השמיני תרצ"ג (סה"מ קונטרסים

ח"א ונד, ב ואילך).

(106) בהעלותך יא, כא. וראה לקו"ת בהעלותך לא, ד.

(107) אבות רפ"א.

(108) רפמ"ב.

(109) ברכות לג, ב.

(110) עקב יו"ד, יב.

(111) או"ת מה, ד ואילך. הובא ונת'

באוה"ת (יהל אור) לתהלים (ע' שנו ואילך).

דתומ"צ, שזוהי העבודה בהשלשה דברים שעליהם עומד העולם — עולם קטן זה האדם¹¹⁵, והעולם כפשוטו, כל העולם כולו — תורה עבודה וגמילות חסדים¹¹⁶. והענין בזה, שגמילות חסדים למאן דלית ל' מגרמי' כלום, הו"ע הירידה למטה מטה בעולם. עבודה, שקאי על עבודת הקרבנות¹¹⁷, ענינה העלאה מלמטה למעלה, היא העולה למעלה מעלה. והתורה, תורה אור¹¹⁸, היא קו האמצעי¹¹⁹, שעל ידה נעשה החיבור דשני הפכים הנ"ל. וזהו שישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד¹²⁰, שע"י אורייתא נעשים ישראל וקוב"ה כולא חד.

ז) **והנה** ע"י כללות העבודה דנפש האלקית עם הגוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם, נעשה גם תיקון העולם כולו, לתקן עולם במלכות שד"י¹²¹. וע"ד מ"ש במשיח — שזהו בנוגע לכללות בני"י — שיכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמות הוי' כו' ויבנה מקדש במקומו¹²², שזהו בדוגמת העבודה דנפש האלקית מצד עצמה, וכן פעולתה בנפש הבהמית ע"י האמצעות דנפש השכלית, ולאח"ז ממשיך ומסיים ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, שנאמר¹²³ כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכס אחד. וזהו גם מ"ש במדרש בקרבנו של נשיא לבני אשר, שנקרא שמו לשם גאולתן של ישראל כו' ואשרו אתכם כל הגוים, היינו, שעבודתם של בני"י בעניני התומ"צ (שמרומזת בפרטי הקרבנות דנשיא לבני אשר) פועלת הענין דואשרו אתכם כל הגוים, שזהו תוכן הענין דתיקון העולם כולו.

וזוהו מ"ש ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר. והענין בזה, שלאחרי שלימות העבודה דעשר ימים [ע"ד משנת²⁰ לפירוש הכתוב¹²⁴ בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות, שהוצרכו להמתין עשר ימים כדי שתהי' שלימות בנין המלכות בכל העשר ספירות שבה (כמבואר במפרשי הזהרה¹²⁵)], באים ליום עשתי עשר יום, בחי' שלמעלה מסדר השתלשלות, ואז נעשה ואשרו אתכם כל הגוים, שכל הגוים

(120) ראה זח"ג עג, א. וראה לקו"ת נצבים מו, א.

(121) ב"ועל כן נקוה לך".

(122) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

(123) צפני' ג, ט.

(124) בא יב, ג.

(125) רמ"ז לזח"ג קב, ב, הובא באוה"ת

בא ע' רפב.

(115) ראה תנחומא פקודי ג. תקו"ז תס"ט קרוב לתחלתו (ק, ב. קא, א). ובכ"מ.

(116) אבות פ"א מ"ב.

(117) ראה מפרשי המשנה אבות שם.

(118) משלי ו, כג.

(119) ראה אוה"ת (יהל אור) לתהלים ע'

שצח. אוה"ת יתרו ע' תתסח ואילך. ועוד.

משבחים את ישראל שבחרו בהקב"ה והקב"ה בחר בישראל. וכל זה נעשה ע"י עבודתם של ישראל במשך שיטא אלפי שנים דהוי עלמא, ובלשון אדמו"ר הזקן בתניא¹²⁶ שבמעשינו ועבודתינו (כמבואר בלקוטי לוי יצחק לתניא¹²⁷ החילוק דב' הלשונות מעשינו ועבודתינו) כל זמן משך הגלות תלוי תכלית השלימות של ימות המשיח והגילוי דימות המשיח (גילוי אור א"ס ב"ה בעוה"ז הגשמי), שבהם ועל ידם מתגלית הבחירה שבחר הקב"ה בישראל, ועד ע"י העבודה דנשיא לבני אשר (ושבט אשר בכללותו) מקלס הקב"ה את כל בני"י (כפי שמסיים במדרש כיון שראה הקב"ה שהקריב על הסדר הזה התחיל מקלס את קרבנו), וכאמור, שענין זה נמשך ומתגלה גם בכל העולם, כמ"ש ואשרו אתכם כל הגוים, ובאופן שענין זה פועל גם על הנהגתם ביחס לבני"י, כמ"ש¹²⁸ ועמדו זרים ורעו צאנכם, נוסף על הענין דלעבדו כולם שכם אחד. וכן תהי' לנו, בגאולה האמיתית והשלימה, ע"י משיח צדקנו, בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל¹²⁹, בקרוב ממש ובעגלא דידן.

(126) רפל"ז.

(127) ע' טו (נתבאר בד"ה והי' עקב

ואילך)). (128) ישעי' סא, ה.

(129) ר"ה יא, רע"א.

(סה"מ מלוקט ח"ב ע' סח